

vivant aut in domibus susceptum habitum caste observent. Contra autem turpes inventae providentia Episcopi emendentur.

Cf. Decreta Innocentii I. s. c.

Canon XXXVI. Nulli liceat, excepta causa fornicationis, adhibitam uxorem relinquere et deinde aliam copulare, alioquin transgressorem priori convenit sociari coniugio.

Scilicet si alteram ducere tentaverit, transgressor existens, ad priorem, a qua separatus est, redeat. Pergit :

Sin autem vir et uxor divertere pro sola religiosa inter se consenserint vita, nullatenus sine conscientia episcopi fiat, ut ab eo singulariter proviso constituantur loco. Nam uxore nolente aut altero eorum, etiam pro tali re (h. e. religiosa vita) matrimonium non solvatur.

Scilicet separatio in hac hypothesis interdicatur.

Canon XXXVII. Nulli liceat uno tempore duas habere uxores uxoremve et concubinam... Nam sicut Christus castam observat ecclesiam, ita vir castum debet custodire coniugium.

Canon XXXVIII. Consobrinam, neptem, novercam, fratris uxorem, vel etiam de propria cognatione, aut quam cognatus habuit, nullus audeat sibi in coniugio copulare. Si quis vero huic tali nefario coniugio convenerit et in eo permanserit, sciat se apostolica auctoritate anathematis vinculo innodatum et nullus sacerdos illi tribuat communionem. Si vero conversus divisusque ab illicita fuerit copulatione, dignae poenitentiae submitatur, ut sacerdos loci consideraverit.

Cf. canones Gregorii II. in Conc. Rom.

EX CONCILIO VERNENSI

AN. 844.

Canon V. Qui sanctimonialibus illicite miscentur et sacrilega federa cum eis faciunt nuptiarum, eos Innocentii papae censura a communione iubet suspendi et nisi per publicam probatamque poenitentiam omnino non recipi, at his certe viaticum de seculo trans-euntibus, si tamen poenituerint, non negari.

Canon VI. Ab altero vero desponsata et ab altero rapta puella, secundum statuta Ancyranæ Concilii, ei, a quo desponsata fuerat, reddenda est, etiamsi vim a raptore pertulerit. De raptoribus autem id nobis videtur optimum, ut quoniam ecclesiasticam excommunicationem parvipendunt, secularium legum terreantur auctoritate.

EX CONCILIO MELDENSI ET PARIENSI

AN. 845-46.

Canon LXIV. Raptores virginum et viduarum, qui etiam postea voluntate parentum eas quasi desponsantes sub dotalitii nomine in coniugium duxerunt, publicae poenitentiae subigantur et post publicam poenitentiam, prout praeviderit Episcopus, peractam, ne in peius corruant, iterum convenientes, de cetero eleemosynis et ceteris quibusve religiosae et salvificae conversationis actionibus inservire procurent, usquequo ab opere coniugali ex consensu se valeant abstinere. Filii vero ex huiusmodi vituperabili coniunctione ante coniugium etiam minus laudabiliter procreati, ad ecclesiasticam dignitatem nullo modo provehantur nec de tali coniugio generati ecclesiasticis ordinibus applicentur, nisi forte eos aut maxima Ecclesiae utilitas vel necessitas postulet, vel evidens meritorum praerogativa commendet.

Canon LXV. Hi autem, qui necdum eas rapuerant, cum voluntate parentum, sub praefato desponsationis vel dotalitii nomine, in coniugium sumptas habent, quando in omnium aures haec fuerit constitutio promulgata (qui nempe illud fecerint ante cognitam hanc constitutionem v. can. seq.), ab earum coniunctione separentur et publicae poenitentiae subigantur: raptae autem parentibus legaliter restituantur. Post paraetam vero publicam poenitentiam, si aetas et incontinentia exegerit, legitimo et ex utrisque partibus placito coniugio sociantur. Nam in his non regulam constituimus, sed ut verbis magni Leonis utamur, quid sit tolerabilius aestimamus, quod si unus ex coniugatis obierit, is qui publicam poenitentiam egit et superstes exstiterit, iterare coniugium non praesumat, nisi forte episcopus praeviderit aliquam concedere indulgentiam, ut graviolem possit amovere offensam.

Canon LXVI. Quicumque vero deinceps (a notitia huius constitutionis) rapere virgines vel viduas praesumpserit, secundum synodalem h. Gregorii definitionem, ipsi et complices eorum anathematizentur et raptores sine spe coniugii perpetuo maneant.

Iustinianus Cod. L. IX. Tit. XII. prohibuit ne unquam inter raptorem et raptam matrimonium consisteret sive ante raptum desponsata fuerit, sive secus, negata facultate raptae virgini vel viduae exposcendi sibi raptorem suum in maritum. Hanc legem sub hac universalitate Ecclesia non probavit. Cf. canonem XI Gregorii II in Conc. Romano. s. c. qui non bene citatur ab his Patribus, et can. Lucii III. Cum causam, De raptoribus, qui Gregorio consentit, atque Innocentii III. can. Accedens

ibid. tum Trid. Syn. Decretum Sess. XXIV ep. VI. Videntur hi Patres media quodammodo via incedere voluisse.

Canon LXVIII. De his, qui sponsas alienas rapiunt, vel consensu parentum accipiunt, antiqua et synodalis sententia observetur (cf. *cn. XI. Conc. Ancyran.*). Quod etsi forte in ecclesia eventus talis reperiri dignoscitur, ut pro salutis et religionis competentia humanius quiddam debeant tractare Pontifices.... nullo modo, ut ad maximam indulgentiam descendamus, alterius sponsae acceptor sine publica transeat poenitentia et sponso legaliter multam componat.

Canon LXIX. Is, qui vivente marito coniugem illius adulterasse accusatur, et eo in proximo (*paulo post*) defuncto, eandem sumpsisse dignoscitur, omnimodis publicae poenitentiae subigatur: de quo etiam post poenitentiam praefata (*cn. praeced.*), si expedierit, servabitur regula (*ut eam nempe accipere in coniugem valeat*): nisi forte idem aut mulier virum, qui mortuus fuerat, occidisse notentur; aut propinquitas aut alia quaelibet actio criminalis impediatur: quod si probatum fuerit, sine ulla spe coniugii cum poenitentia perpetuo maneant.

Habes impedimentum criminis dirimens. Huiusmodi matrimonium, etiam non intercedente occisione, iam absolute proscripserat nullamque esse praeceperat Iustinianus Novel. 134. c. 10 et 12. Patres huius legis rationem non habent, qui illud absolute solum interdicit, secuta quoque occisione viri. Cf. *cn. XL. Concilii Triburiensis inf. c. Adverte Petrum Damianum* (post Burchardum in *Deer. L. VII. c. 14.*), in suo opuse. *De Parentelae gradibus c. 4.* tribuere Concilio Meldensi canonem sequentem inquiens: habet hoc Meldense concilium: *De Affinitate*, inquit, *sanguinis per gradus cognationis placuit usque septimam generationem observare* (perperam haec finem canonis ponunt editores). *Nam et hereditas rerum per legales definitiones sancitur utique ad septimum gradum praetendere heredum successionem: non enim succederent, nisi eis de propagine cognationis deberetur.* Cum in Collectionibus *Conc.* nulla alia Synodus Meldensis exstet, quae canones condidisse dicatur, praeter hanc, crederes huic adiudicandum esse canonem istum. At codices cum non referunt ea probabiliter falsa inscriptione deceptus fuit Petrus: attamen integer canon apud nullam aliam Synodum, quam cognoscamus, reperitur. Hic canon a Gratiano causa XXXV. q. 2. c. 1. adscribitur Gregorio Papae in Concilio Meldensi. Cf. quae dicemus sub decreto *Conc. Romani Alexandri II.*

IN COLLECTIONE CAPITULARIUM BENEDICTI LEVITAE

IUSSU OTGARI ARCHIEPISCOPI MOGUNTINI AN. 845. EXSTAT
LIB. III, SUB N. 179 DECRETUM HOC FACTO.

Sancitum est ut publicae nuptiae ab his, qui nubere volunt, fiant... Prius conveniendus est sacerdos, in cuius parochia nuptiae fieri debent, in ecclesia coram populo. Et ibi inquirere una cum populo ipse sacerdos debet si eius propinqua sit an non... Postquam omnia probata fuerint et nihil impediverit, tunc si virgo fuerit, cum benedictione sacerdotis, sicut in sacramentario continetur et cum consilio multorum bonorum hominum publice et non occulte ducenda est uxor, ut boni ex eis filii, Domino miserante, procreentur.

Cf. *cn. XV Vernensis Synodi an. 775.*

EX EPISTOLA DECRETALI LEONIS IV.

AD EPISCOPOS BRITANNIAE. AN. 847.

Decretum V. Ut definitum est a Patribus, nullus de propria cognatione sibi audeat copulare: alioquin anathema sit. Unde b. iunioris Gregorii decreta eximia sunt retinenda.

Si non antea nunc certe privilegium Gregorii M. in Anglia abrogatum fuit.

Gregorius iunior est Gregorius II. cuius synodalia Decreta exstabant.

EX CAPITULARIBUS BENEDICTI LEVITAE

LIB. III. CAPIT. 463 ITA HABET.

Decretum est ut uxor legitime viro coniungatur. Aliter enim legitimum, ut a patribus accepimus et a sanctis apostolis eorumque successoribus traditum invenimus, non fit coniugium nisi ab his, qui super ipsam feminam dominationem habere videntur et a quibus custoditur, uxor petatur et a parentibus propinquioribus sponsetur et legibus (*legitime*) dotetur et suo tempore sacerdotaliter, ut mos est, cum precibus et oblationibus a sacerdote benedicatur et a paranympis, ut consuetudo docet, custodita et sociata a proximis et tempore congruo petita legibus detur et sollemniter accipiatur. Et biduo vel triduo orationibus vacent et castitatem custodiant ut bonae soboles generentur et Domino suis in actibus placeant. Taliter enim et Domino placebunt et filios non spurios sed legitimos atque hereditabiles generabunt.

Vides Francos id summpere semper habuisse cordi ut cum consensu parentum nuptiae fierent.

Ex Lib. II. ibid. cap. 235. Qui causa fornicationis dimissis ux-
oribus suis alias ducunt, Domini sententia, adulteri esse notantur.

EX CONCILIO MOGUNTINO

SUB RABANO. AN. 847.

Canon XX. Parricidis... non licebit ultra militiae cingulum su-
mere et nuptiis vel coniugiis copulari, quia sacri canones hoc eis
non consentiunt.

Impedimentum impediens criminis, non nunc sed antea constitutum.

Canon XXIX. Si quis viduam uxorem duxerit et postea cum
filiatra sua fornicatus fuerit, seu duabus sororibus nupserit, aut
si qua duobus fratribus nupserit seu cum patre et filio: item si quis
relictam fratris, quae pene prior soror exstiterat, carnali coniun-
ctione violaverit, si quis neptem in coniugium acceperit, si quis no-
vercam aut nurum suam duxerit, si quis consobrinae suae impudice
se sociaverit vel relictæ sive filiae avunculi aut patruī filiae, vel pri-
vignae suae (*iam ab initio id expressum*) concubitu pollutus vel
huiusmodi coniunctionis attactu maculatus fuerit, eos disiungi et
ulterius numquam coniugio copulari, sed sub magna restrictione fieri
volumus.

Cf. en. LVI Conc. Moguntini an. 813. Prohibitionem tamen legitimi
matrimonii huiusmodi incestuosus, peraeta poenitentia, sustulit Conc.
Wormatiense an. 868. cnn. XXXIII. XXXVI. XXXVII.

Canon XXX. Contradicimus quoque ut in quarta generatione
nullus amplius coniugio copuletur ubi autem post interdictum factum
inventum fuerit, separetur. Sane eadem, quae in viri haec nimirum
in uxoris parentela de lege nuptiarum regula custodienda est. Quia
ergo constat eos duos esse in carne una, communis illis utrimque
parentela esse credenda est.

Cf. Rabani hac super re sententiam allatam a nobis per epistolas
Gregorii M.

EX CONCILIO TICINENSI

AN. 850.

Canon IX... Monendi a presbyteris sunt patres familias, ut fi-
liabus suis tempestive nuptias provideant et calorem ferventis aet-
tatis coniugali lege praeveniant... Ad ultimum hoc noverint eccle-
siasticis sanctionibus esse praefixum ut nullus publice poenitens
usque ad tempus perfectæ poenitentiae coniugium contrahere valeat.

Poenitentia publica impediēbat matrimonium: sed hoc impedimentum
heic coaretatur ad ipsum tempus poenitentiae.

Cf. dicta ad decretum VI Leonis ad Rusticum.

Canon X. De raptoribus vero, antiquorum Patrum statuta se-
quentes hoc tenendum censemus, ut si eas rapuerint, quae cum
sponso pariter benedictione sacerdotali initiatae sunt, licet easdem
corruperint, abstrahantur tamen ab his et propriis sponsis reddantur.
Quae vero vel viduae vel adhuc sponsae non fuerint et absque ipso-
rum et parentum voluntate rapiuntur, nihilominus parentibus vel
propinquis restituantur, et aliis, si voluerint, nubant: nam ipsis, a
quibus raptae sunt, legitimae demum uxores nullatenus esse possunt.
Ipsos autem raptores eisque auxilium praebentes, quamquam ana-
thematizandos antiqui canones praecipiant, in ultimo tamen consti-
tutis, si devote postulaverint, sacrae communionis viaticum pro mi-
sericordia dandum non negamus.

Cf. quoad primam partem en. XI. Conc. Ancyran, s. c. Quoad secun-
dam canones paulo ante citatos Conc. Meldensis ibique notata. Rigorem
Patrum Ticinensium Ecclesia non probavit, quae coniugium permittit si
rapta libertati restituta sponte consentit.

Canon XXIV. Inhibendum decernimus ut nulli deinceps im-
perfectae aetatis puero adulta femina iungatur: sed cum ad aeta-
tem idoneam adolescentes venerint, tunc legitimo possint coniugio
copulari.

Impedimentum scilicet aetatis producitur.

EX CONVENTU MOGUNTINO

PLURIUM EPISCOPORUM, PRAESIDENTE RABANO,
SUB LODOVICO GERMANIAE REGE. AN. 851.

Capitulum XII. Si quislibet concubinam habuerit quae non le-
gitime fuit desponsata, et postea desponsatam rite puellam duxerit,
abiecta concubina, habeat illam, quam legitime desponsavit. De hac
Leo Papa in decretis suis ita definivit dicens: dubium non est eam
mulierem non pertinere ad matrimonium etc.

Cf. eius decretum IV ad Rusticum, s. c.

Capitulum XV. De eo, qui uxorem habet, si concubinam ha-
buerit, non communicet. Ceterum autem is, qui non habet uxorem
et pro uxore concubinam habet, a communione non pellatur: tan-
tum ut unius mulieris aut uxoris aut concubinae, ut ei placuerit,
sit coniunctione contentus. Alias vero vivens abiiciatur, donec de-
sinat aut ad poenitentiam revertatur.

Est canon XVII Conc. Toletani an. 400 (v. sup.) eodem pacto, quo
illum interpretati sumus, accipiendus. Imo ex repetitione huius canonis

facta sec. IX confirmatur interpretatio tradita canonis hispani. Liqueat autem hoc seculo in Germania, sicut olim in Hispania, mulieres legitimo coniunctas matrimonio discretas fuisse in uxores et concubinas.

Capitulum XX. Quicumque discernit a presbytero, qui uxorem habuit, quod non oporteat eo ministrante de oblatione percipere, A. S. Cf. can. IV Conc. Gargensis, s. c. et quae ibi notavimus.

EX CONCILIO TULLENSI

APUD TUSIACUM. AN. 860.

Canon II. De velatis et sacratis Deo tam viduis quam virginibus, si clam adulteraverint aut publice nupserint... volumus ut usque in finem vitae in ergastulis retrusae poenitentiam agant; viri autem, qui vim eis intulerint (*h. e. eis abusi sint*) et ipsi censura ecclesiastica ad poenitentiam constringantur.

EX EPISTOLA NICOLAI I.

AD ADONEM ARCHIEP. VIENNENSEM. AN. 862.

Responsum I. Requiritis, si dimissa uxore, quam legitime sponsatam quis duxerit, quia nomen malum postmodum ei imposuit, absque decreto generalis synodi, liceat ei aut aliam accipere contra auctoritatem evangelicam aut, illa superstite, pro uxore concubinam habere. Quibus nos apostolica auctoritate fulti secundum evangelicam sanctionem omnino resistimus et nec aliae uxoris copulam eis, qui talia agunt, dimissa superstite, habere concedimus, neque concubinam habendi licentiam tribuimus.

Verba illa: *contra evangelicam auctoritatem* inserta quaestioni, non sunt eorum qui requirebant, sed ipsius Nicolai rem per se considerantis.

Responsum II. De eo, si desponsata, nesciente sponso, corrumpatur et postmodum dote facta, maritali more cum eadem idem sponsus iacuerit: si postmodum intercepto (*al. interiecto*) tempore liceat ei ipsam quasi ab alio corruptam dimittere et sic aliam ducere, quasi ista non fuerit uxor, aut concubinam pro ea tenere. Nec hoc consentimus ut hi, qui legitimo nuptiarum federe coniunguntur et unum corpus per aliquod temporis spatium efficiuntur, divortium faciant. Sed quod prius initio coniunctionis corruptae percipiendo voluntarie tacuerunt, postmodo intercepto tempore sustinendo etsi non voluntarie, inviti custodiant: etiam a concubinis omnimode se absteineant.

Altera pars responsi (*sed quod prius tacuerunt*) paululum obscura est. Videtur supponere Nicolaus quod sponsus ab initio ante copulam maritali

affectu peractam (per quam sponsalia tunc in matrimonium transibant) cognoverit corruptionem sponsae et voluntarie tacuerit: id tamen videtur esse alienum a specie casus. At reapse non est alienum: nihil enim huic hypothese adversum occurrit in propositione casus. Nec mirum esse debet quod sponsus prius propter affectum erga sponsam vitium illud parvi penderit; deinde vero defervescente affectu, crimen sponsae obiecerit, volueritque ex eo causam arripere solvendi coniugii. Vult ergo dicere Nicolaus quod [licebat quidem sponso [ante congressum maritalem] dimittere sponsam eiusque nuptias detrectare propter illud crimen aut vitium, sed coniugio peracto id amplius non licere.

EX EPISTOLA EIUSDEM NICOLAI I.

AD EPISCOPOS GERMANIAE, QUI AD CONCILIUM MOGUNTIAE
CONVENERANT. AN. 863.

Quia Abboni veridicis, ut fertis, testibus in vestro concilio comprobatum est quod contra sanctorum canonum sanctiones uxorem accipere praesumpsisset, in quarta etiam generatione sibi copulasset, sancimus et apostolica promulgatione decernimus huius infausti coniugii omnimodis copula dissolvatur, quia propriae consanguinitatis et cognationis demonstratur atque cognoscitur esse. Et hoc vobis interrogantibus statuimus ut nulli liceat christiano de propria consanguinitate sive cognatione uxorem accipere usque dum generatio recordatur, cognoscitur, aut memoria retinetur. Laetamur autem vestramque laudamus industriae observantiam, quia in hac re bb. antecessorum nostrorum Gregorii et Zachariae Pontificum hactenus in vestris parrochiis, ut vestris protulistis in litteris, observando tenetis (*decreta*). Dixistis enim in quarta generatione sibi fideles iungatur. Nos autem generationum in hac re numerum non definimus, sed, ut supra retulimus, incunctanter observare monemus.

Cf. quae disputavimus post epistolas Gregorii M. Haec quoque Nicolaus abstinere a clara determinatione graduum consanguinitatis et affinitatis, sed formula utitur generali. Episcopi Germani paulo ante in Concilio Moguntiaco sub Rabano irritaverant coniugia tantum usque ad quartum gradum, iidemque noverant, ut ex hac epistola Nicolai colligere licet, decreta Gregorii II et Zachariae. Nunc Episcopi Germani, dubii forte an rite intellecta fuerint ea decreta, interrogant Nicolaum in quarta generatione liceant coniugia: respondet Pontifex quod usque dum quidam se de eadem cognatione cognoscunt, nequeant coniugio copulari.

Attamen in collectione Capitularium Benedicti Levitae ea aetate adornatae Lib. III. n. 432 decretum extat, quod citatur quoque in suis canonibus ab Isaaco Lingonensi et ab Herardo Archiepisc. Turonensi in suis capitulis cir. an. 858, ita habere: *Nullus fidelium usque ad finitatis lineam idest usque in septimam progeniem, consanguineam suam*

ducat uxorem, vel eam quoquo modo incesti macula polluat. Verum eadem aetate, ut refert Hincmarus Rhemensis episc. XXII nobilis quidam vir Stephanus nomine se excusabat a consummatione matrimonii cum ea, cuius antea consanguineam violaverat, quia, quemadmodum dicebat, audierat quod a quarto genere et in reliquum (scilicet infra) pertinentes sibi copulari non valerent. Quocirca in Concilii Wormatiensi anno 868 en. 32 adhuc Patres: cum Nicolao loquebantur; vid. inf. Cf. doctrinam Petri Damiani quam infra damus sub concilio romano Alexandri II. Cf. praeterea responsum Ioannis VIII ad Airardum inf. c. simulque verba Synodi secundae Duziacensis an. 874 inf. c.

Prosequitur Pontifex ad alia pergens. Et de parricidis et fratricidis, praescripta idonea poenitentia, decernit: Ne uxoribus si habuerint non separentur: si autem non habuerint et se continere non valuerint, legitimas accipiant in coniugio feminas, ne fornicationis voraginem incidere videantur.

Cf. dicta ad responsum VI. Leonis ad Rusticum. Permittit Nicolaus exacta poenitentia, parricidis et fratricidis nuptias inire.

Rursus: Si quis cum duabus (sororibus?) fuerit fornicatus aut cum his personis, de quibus sacra scriptura prohibet, si dignam egerit poenitentiam et tamen non maluerit continentiam sustinere, liceat legitimam coniugio uxorem accipere. Similiter et mulier, quae tali fuerit scelere lapsa, ut fornicationis ad chaos non perducatur, perficiat.

Relaxat Pontifex legem prohibentem matrimonium propter crimen incestus, tantumque postulat ut de eo crimine digna poenitentia agatur. Sed cf. eius responsum I seq. ad Arduicum Archiepisc. Vesontionensem.

Item « Si quispiam cum matre spirituali fuerit fornicatus, anathematis, ut scitis, percutitur ictibus. Similiter autem et illum percutere promulgamus, qui cum ea, quam de sacro fonte baptismatis susceperit, aut cum illa, quam ante episcopum tenuerit, cum sacro chrismate fuerit uncta, fornicationis crimen perpetraverit: legitimam autem, si habuerit, non dimittat uxorem. »

Non agit Pontifex de matrimonio, quod cum huiusmodi personis attentetur, sed de peccato fornicationis, quod gravius est cum personis cognatione spirituali coniunctis.

EX EPISTOLA EIUSDEM NICOLAI

AD CAROLUM ARCHIEPISCOPUM MOGUNTINAE ECCLESIAE. AN. 863.

« Si vir viduam duxerit in coniugium ex priore habentem marito filiam et cum eadem filia postmodum concubuerit, coniugium modis omnibus matrimonii dissolvatur et vir ille poenitentiae subiaceat sanctionibus, ita ut etc. »

Cf. en. LVI. Conc. Moguntiae an. 813 ibique notata.

EX EPISTOLA EIUSDEM NICOLAI

AD RODULPHUM ARCHIEPISC. BITURICENSEM. AN. 864.

Responsum V. De his qui filiastris suos ad confirmationem coram episcopo tenent, idest qui filios uxoris suae de viro priori, dum chrismantur ab episcopis, super se sustinent, si inscitia, sicut asseris, fit, licet sit peccatum, tamen non usque ad separationem coniugii puniendum.

Responsum VI. Interfectores suarum coniugum, cum non ad dis adulterarum, vel aliquid huiusmodi, quid aliud nisi homicidae habendi sunt ac per hoc ad poenitentiam redigendi? quibus coniugium penitus denegatur, exceptis adolescentibus, de quibus est b. Leonis vigesima quinta decretalium regula (*in collectione scilicet Dionysiana: ea est quam dedimus supra ex epist. ad Rusticum decr. XIII.*), imo indulgentia observanda.

Crimen interfectae coniugis impedimentum est impediens omnes, praeter adolescentes, a coniugio.

EX EPISTOLA EIUSDEM NICOLAI

AD ARDUICUM ARCHIEPISC. VESONTIONENSEM. AN. 865.

Responsum I. Has, quae duobus fratribus nupserint vel qui duas sorores uxores acceperint, Conc. Neocaesariense usque ad mortem abiici et in exitu suo poenitentiae remedium, dissolutis dumtaxat huius coniunctionis vinculis, consequi iubet. Hos autem vel has, qui vel quae post poenitentiam nova coniugia et inhibitos appetivere concubitus, b. papa Siricius a dominicae mensae convivio separat et solo viatico, cum ad Dominum ceperint proficisci, per communionis gratiam voluit talibus subveniri. Quo ergo pacto aliquo possunt uti coniugio, quibus nec inhibitos denuo repetere concubitus nec rursus nova coniugia licet contrahere, cum etiam dissolutis huiusmodi coniunctionis vinculis, nonnisi in exitu poenitentiae remedium tales consequi possunt?..

Inhaeret Pontifex legi communi et non permittit in Archiepiscopatu Vesontionensi quod permiserat locis Germaniae in epist. ad Episcopos Germaniae, ut poenitentia non esset perpetua, eaque absoluta, nuptiae legitimae contrahi possent. Dispensatio scilicet a lege actus est liber, quem prudentia regit, ut secundum diversas condiciones alteri concedat quod alteri negat.

Responsum II. Hos vero, qui de propria consanguinitate ac de propria cognatione uxores accipiunt vel nubunt, quis non reprehendat vel arguat? Cum etiam sancti praedecessores nostri apostolicae sedis